

styrkerne på danske hænder. Problemet vakte gennem hele første halvdel af 1944 vanskeligheder i forholdet mellem Frihedsrådet og SOE. Det kunne derfor med en vis føje antages, at ikke blot den lille generalstab, men også Frihedsrådets K-udvalg stod bag den af Bennike førte centraliseringspolitik. Det er muligt, at Trommer har ret i, at det ikke var tilfældet, men man kunne nok have ønsket sig en mere eksplicit drøftelse af problemet.

Det er, som man kan se, især gennem de problemer, som rækker ud over det snævert lokale plan, bogen først og fremmest vækker interesse. Det gælder problemet om modstandsbevægelsens politisk-soziale struktur, det gælder folkestrejkernes forløb, og det gælder centraliseringsproblemet i forbindelse med den militære opbygning. Det havde derfor også gjort fremstillingen mere lettilgængelig, om den i højere grad var blevet koncentreret om just disse problemer. Sammenholdt med den ofte overdrevent detaljerede redegørelse for en lang række mindre centrale forhold, synes disse hovedspørgsmåls vægt i den samlede fremstilling mindre, end den fortjener at være.

En højere grad af koncentration om disse problemer kunne også let have været forbundet med en diskussion af spørgsmålet om de lokale iagttagelsers gyldighed på landsplan. Forfatteren går ud fra, at hans resultater har en vis repræsentativitet for hele modstandsbevægelsen. Men i det store og hele har vi kun hans ord for, at det forholder sig sådan.

Johan Peter Noack

Klaus Jørgensen: *Atomvåb-
nens rolle i dansk politik. Med
særligt henblik på Kampagnen
mod Atomvåben 1960-1968.*
(Odense University Press, 1973).
173 s.

Efter at ungdomsoprøret har fået status som historisk fænomen, er man gået på jagt efter dets rødder tilbage i tiden, og man peger da normalt på Kampagnen mod Atomvåben som en af barnets fædre. Selve paterniteten kan være vanskelig at påvise, og Klaus Jørgensen afstår da også fra forsøget. I stedet har han sat sig for at skildre Kampagnen i dens samspil med andre politiske faktorer for at belyse »den offentlige debat og det politiske liv vedrørende atomvåbenproblemerne« (s. 9). Fremstillingen er en revideret udgave af en specialeafhandling og gør derfor ikke krav på at være udtømmende, men den er en nyttig orientering om og introduktion til et emne, som i lyset af den senere udvikling med fordel kan tages op igen til grundigere behandling.

Der er især to problemer, der er gennemgående i bogen, og det vil nok være hensigtsmæssigt i en uddybende behandling at dele stoffet i to. Det ene problem er forholdet mellem de etablerede politiske partier og de ikke-traditionelle politiske manifestationer (demonstrationer, kampagner etc.). En systematisk undersøgelse af det emne vil give en bedre og mere nuanceret fremstilling af Kampagnens betydning ved at sammenholde den med flere af de relevante politiske faktorer. Ikke mindst militærnægterbevægelsen byder sig til i denne sammenhæng; den nævnes kun i forbifarten (s. 66). Bogen lægger hovedvægten på forholdet mellem Kampagnen mod Atomvåben på den ene

side og de politiske partier på den anden. Det giver automatisk bogen en vis slagside.

Fremstillingen af forholdet til de politiske partier er også mindre tilfredsstillende af en anden grund, nemlig den at de danske partiers forsvarspolitiske stillingtagen ikke undersøges systematisk i såvel den udenrigs- som den indenrigspolitiske sammenhæng. Det er især den udenrigspolitiske side, der forsømmes, og her ligger det andet problem, der kunne tages op til yderligere behandling: Dansk atompolitik under Den kolde Krig. Bogen rummer ganske vist en kort oversigt over den internationale udvikling, men den er ikke sat tilstrækkeligt i relation til redegørelsen for udviklingen i Danmark. Det resulterer i usikkerhed i fremstillingen. Således karakteriseres stormagtsrelationerne i efteråret 1960 som afspændte (s. 17) i forbindelse med omtalen af det engelske Labourpartis kongres, mens de selv samme relationer karakteriseres som forværrede (s. 33) i forbindelse med omtalen af den danske udvikling. Hvis man systematisk inddrager de udenrigspolitiske overvejelser, vil det blive muligt at kvalificere fremstillingen af partiernes holdning til

spørgsmålet, ikke mindst af Socialdemokratiets, hvis uldenhed over for spørgsmålet om dansk atombevæbning i bogen opfattes som udslag af en grundlæggende træskhed. Det er naturligvis en mulig forklaring, men den er ikke underbygget i den foreliggende fremstilling, og den skal prøves mod de udenrigspolitiske hensyn, Socialdemokratiet som regeringsparti mente at måtte tage.

Heller ikke behandlingen af partiernes indenrigspolitisk-taktiske overvejelser er systematisk. Således er betydningen af SF's store succes ved valget i november 1960 ikke tænkt igennem (note 28, s. 128, jf. s. 70 og s. 121), ligesom det kan undre at Fredspolitisk Folkeparti, der opstillede ved valget i 1964, slet ikke omtales. Denne mangel på systematik afspejler sig også i, at problemstillingen undertiden bliver meget upræcis (s. 48 og 98).

Disse indvendinger opvejes dog i ikke ringe grad af, at bogen let fanger og fastholder læserens interesse, og af, at den er med til at bane vej for videre forskning. Endelig må det holdes forfatteren tilgode, at det kan være vanskeligt at få adgang til eller overhovedet at finde relevant kildemateriale.

Jørgen Fink